Plánování a rozvrhování

9

Roman Barták, KTIML

roman.bartak@mff.cuni.cz
http://ktiml.mff.cuni.cz/~bartak

Dále

- Zatím jsme se zabývali řešením obecných plánovacích problémů. Otázka dne je, můžeme nějak zlepšit jejich praktickou efektivitu?
  - **heuristiky**
    - problémově nezávislý průvodce
  - **řídící pravidla**
    - problémově závislé prořezání stavů
  - **hierarchické plánování**
    - problémově závislé návody na řešení úloh

Heuristiky
pro plánování

Heuristiky

- **Heuristiky** slouží pro výběr dalšího uzlu v prohledávání (používali jsme zde nedeterminismus).
  - Pozn.: Pokud víme, jaký uzel vybrat, hovoříme o **orákulu** a problém řešíme deterministicky.
- Snahou je, aby heuristika byla co **nejblíže orákulu** a zároveň se **efektivně počítala**.
- Typický přístup k heuristikám je založen na řešení **relaxovaného problému** (některé předpoklady a podmínky nejsou uvažovány).
  - vyřešíme relaxované problémy pro následné uzly
  - vybereme uzel, který dává nejlepší (relaxované) řešení
- Pokud hledáme optimální řešení v nějaké cenové míře, potom heuristika h(u) odhaduje cenu h*(u) nejlepšího řešení dosažitelného z uzlu u.
  - heuristika je **přípustná**, pokud $h(u) \leq h^*(u)$ (pro minimalizaci ceny)
  - algoritmy používající přípustné heuristiky garantují nalezení optima

Základní heuristika
pro plánování se stavy

- Heuristika bude **odhadovat počet akcí** z daného stavu do cílového stavu resp. k dosažení daného atomu či množiny atomů.
- Založena bude na „vyřešení" **relaxovaného problému**.
  - uvažujeme pouze pozitivní efekty
  - předpokládáme, že různé atomy v cíli se dosahují nezávisle na sobě

- **Nultý pokus:**
  - $\Delta_0(s,p) = 0$ pokud $p \in s$
  - $\Delta_0(s,g) = 0$ pokud $g \subseteq s$
  - $\Delta_0(s,p) = \infty$ pokud $p \notin s$ a $\forall a \in A, p \notin effects^+(a)$
  - $\Delta_0(s,p) = \min_a\{1+\Delta_0(s,precond(a)) \mid p \in effects^+(a)\}$
  - $\Delta_0(s,g) = \Sigma_{p \in g}\Delta_0(s,p)$

Tato heuristika ale **není přípustná** (pro hledání optimálního plánu), protože se nejedná o dolní odhad vzdálenosti!

```
Delta(s)
    for each p do: if p ∈ s then Δ0(s,p) ← 0, else Δ0(s,p) ← ∞
    U ← s
    iterate
        for each a such that precond(a) ⊆ U do
            U ← U ∪ effects+(a)
            for each p ∈ effects+(a) do
                Δ0(s,p) ← min{Δ0(s,p), 1 + Σ_{q∈precond(a)} Δ0(s,q)}
    until no change occurs in the above updates
end
```


Přípustné heuristiky
pro plánování se stavy

- **První pokus o přípustnou heuristiku**
  - ...
  - $\Delta_1(s,g) = \max\{\Delta_0(s,p) \mid p \in g\}$
  - Umožňuje bezpečné oříznutí větve, kde je hodnota heuristiky větší než dosud nejlepší nalezené řešení.
  - Experimenty ale ukázaly, že Δ_1 není tak informovaná jako Δ_0 (menší zaměření = větší prohledávání)
- **Druhý pokus o přípustnou heuristiku**
  Zkusme zjišťovat dosažitelnost dvojice atomů najednou.
  - ...
  - $\Delta_2(s,p) = \min_a\{1+\Delta_2(s,precond(a)) \mid p \in effects^+(a)\}$
  - $\Delta_2(s,\{p,q\}) = \min\{$
    $\min_a\{1+\Delta_2(s,precond(a)) \mid \{p,q\} \in effects^+(a)\},$
    $\min_a\{1+\Delta_2(s,\{q\}\cup precond(a)) \mid p \in effects^+(a)\},$
    $\min_a\{1+\Delta_2(s,\{p\}\cup precond(a)) \mid q \in effects^+(a)\}\}$
  - $\Delta_2(s,g) = \max_{p,q}\{\Delta_2(s,\{p,q\}) \mid \{p,q\} \subseteq g\}$
- Uvedený princip můžeme zobecnit na libovolně velké množiny, pro k>2 už je ale výpočtová složitost příliš velká.
- **Co na to Graphplan?**
  - Popsaný princip částečně odpovídá expanzní fázi Graphplanu, Graphplan má ale navíc mutexy.
  - Heuristiku Δ_2 můžeme přizpůsobit do podoby Graphplanu tak, že dosažení dvojice atomů dvěma nezávislými akcemi budeme považovat za jeden krok.

Použití heuristik
pro plánování se stavy

Dopředné plánování

- Preferujeme akci vedoucí do stavu, jehož heuristická vzdálenost od cíle je nejkratší.
- Heuristika se počítá v každém kroku algoritmu.

```
Heuristic-forward-search(π, s, g, A)
    if s satisfies g then return π
    options ← {a ∈ A | a applicable to s}
    for each a ∈ options do Delta(γ(s, a))
    while options ≠ ∅ do
        a ← argmin{Δ0(γ(s, a), g) | a ∈ options}
        options ← options − {a}
        π' ← Heuristic-forward-search(π.a, γ(s, a), g, A)
        if π' ≠ failure then return(π')
    return(failure)
end
```

Zpětné plánování

- Na úvod vypočteme heuristické vzdálenosti z počátku s_0 do všech atomů: $\Delta(s_0,p)$
  - lze dělat inkrementálně
- Preferujeme akce, jejichž předpoklady jsou heuristicky blíže počátku.

```
Backward-search(π, s0, g, A)
    if s0 satisfies g then return(π)
    options ← {a ∈ A | a relevant for g}
    while options ≠ ∅ do
        a ← argmin{Δ0(s0, γ^-1(g, a)) | a ∈ options}
        options ← options − {a}
        π' ← Backward-search(a.π, s0, γ^-1(g, a), A)
        if π' ≠ failure then return(π')
    return failure
end
```


Heuristiky
pro plánování s plány

- Plánování v prostoru plánů je **prohledávání AND-OR grafu**. Máme zde dva typy voleb:
  - výběr kazu k opravě (AND uzel)
  - výběr způsobu opravy (OR uzel)

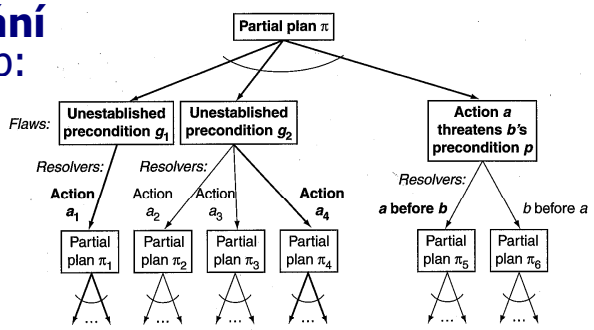

- **Volba kazu k opravě**
  - Vlastně se jedná o **serializaci AND-OR grafu**, tj. AND uzel se rozpadne do několika samostatných uzlů.
  - Jaká serializace je lepší?

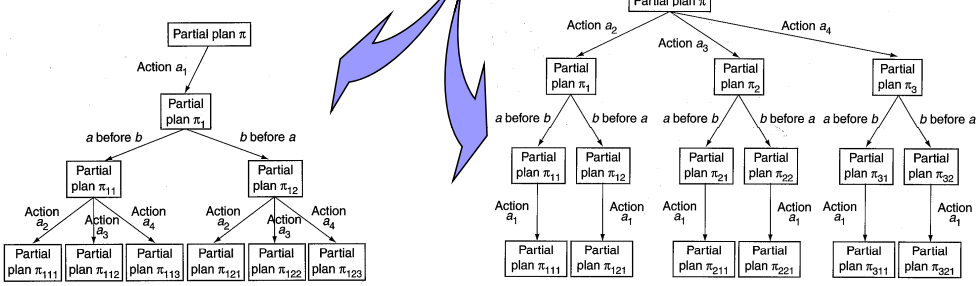

  - Lepší je serializace, která vede k menšímu počtu uzlů v grafu.
  - **FAF (fewest alternatives first) heuristika**
    - nejdříve se opravují kazy s menším počtem alternativních způsobů opravy

Volba opravy
pro plánování s plány

Jaký způsob opravy kazu zkusit nejdříve?

- Nechť $\{\pi_1, \ldots, \pi_m\}$ jsou částečné plány získané různými opravami kazu a g_π je množina otevřených cílů v π.
- **Nultý pokus**
  Preferujeme částečný plán s menším počtem otevřených cílů
  ⇨ $\eta_0(\pi) = |g_\pi|$
  - To nám ale **o složitosti,** jak cíle dosáhnout, **moc neříká**.
- **Další pokus**
  Vygenerujme AND-OR graf pro π do dané hloubky k a spočteme počet nových akcí v grafu a počet otevřených cílů, které nejsou v s_0
  ⇨ $\eta_k(\pi)$
  - To je ale **výpočtově dost náročné**.
- **Ještě vylepšení**
  Uděláme plánovací graf pro původní cíl (vytvoří se jen jednou). Najdeme otevřený cíl p v π, který se do grafu přidal poslední, a na cestě z s_0 do p spočteme počet akcí, které nejsou v π
  ⇨ $\eta(\pi)$

Řídící pravidla

Prořezávání

- Heuristiky se snaží navést plánovač směrem k cíli tím, že uspořádají alternativy pro prozkoumání. Neřeší ale **problém s počtem alternativ**.
- Můžeme **nevhodné alternativy detekovat a odstranit**?
- **Příklad** (svět kostek)
  - Pokud je kostka na „správném" místě konzistentním s cílem, potom akce, která s ní pohne, pouze plán prodlouží.
  - Pokud je kostka na nesprávném místě a existuje akce, která ji přesouvá na správné místo, potom každá akce, která kostku přesouvá jinam prodlužuje plán.
- Doménově závislé informace umožňují prořezat prohledávaný prostor, jak je ale vyjádřit pro obecný plánovací algoritmus?
  - **řídící pravidla (control rules)**

simple temporal logic

Temporální logiky

- Potřebujeme formalismus pro vyjadřování vztahů mezi vlastnostmi aktuálního stavu světa a stavů následujících.
- **jednoduché temporální logiky**
  - obohacují predikátovou logiku o **modální operátory**
    - $\phi_1 \cup \phi_2$ (až do) ϕ_2 platí teď nebo v některém příštím stavu a ϕ_1 platí až do té doby
    - $\Box\ \phi$ (vždy) ϕ platí teď a v každém z příštích stavů
    - $\Diamond\ \phi$ (časem) ϕ platí teď nebo v některém z příštích stavů
    - $\bigcirc\ \phi$ (příště) ϕ platí v následujícím stavu
    - GOAL(ϕ) ϕ (nemá modální operátory) platí v cílovém stavu
  - ϕ je libovolná formule vyjadřující nějaký vztah mezi objekty světa (může obsahovat i modální operátory)

Modální operátory

interpretace

- Pro **interpretaci** modální formule nestačí jediný stav, ale budeme pracovat s trojicí **(S, s_i, g)**
  - S = $\langle s_0, s_1, \ldots \rangle$ je nekonečná posloupnost stavů
  - $s_i \in S$ je aktuální stav
  - g je cílová formule
- Plán $\pi = \langle a_1, a_2, \ldots, a_n \rangle$ dává konečnou posloupnost stavů $S_\pi = \langle s_0, s_1, \ldots, s_n \rangle$, kde $s_{i+1} = \gamma(s_i, a_{i+1})$, ze které může udělat nekonečnou posloupnost $\langle s_0, s_1, \ldots, s_{n-1}, s_n, s_n, s_n, \ldots \rangle$.
- $(S, s_i, g) \models \phi$ definujeme takto:
  - $(S, s_i, g) \models \phi$ iff $s_i \models \phi$ pro atom ϕ
  - $(S, s_i, g) \models \phi_1 \wedge \phi_2$ iff $(S, s_i, g) \models \phi_1$ a $(S, s_i, g) \models \phi_2$
  - ...
  - $(S, s_i, g) \models \phi_1 \cup \phi_2$ iff existuje $j \geq i$ tž. $(S, s_j, g) \models \phi_2$ a pro každé k: $i \leq k < j$ $(S, s_k, g) \models \phi_1$
  - $(S, s_i, g) \models \Box \phi$ iff $(S, s_j, g) \models \phi$ pro každé $j \geq i$
  - $(S, s_i, g) \models \Diamond \phi$ iff $(S, s_j, g) \models \phi$ pro nějaké $j \geq i$
  - $(S, s_i, g) \models \bigcirc \phi$ iff $(S, s_{i+1}, g) \models \phi$
  - $(S, s_i, g) \models \text{GOAL}(\phi)$ iff $\phi \in g$

Řídící pravidlo

příklad

- Dobrá věž (*goodtower*) je taková, ve které není potřeba přesouvat žádnou kostku. Špatná věž (*badtower*) je věž, která není dobrá.

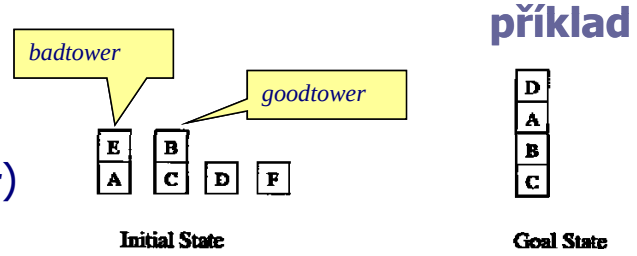

$$goodtower(x) \triangleq clear(x) \wedge \neg \text{GOAL}(holding(x)) \wedge goodtowerbelow(x)$$

$$goodtowerbelow(x) \triangleq (ontable(x) \wedge \neg \exists [y{:}\text{GOAL}(on(x,y))]\,)$$
$$\vee\, \exists [y{:}on(x,y)]\, \neg \text{GOAL}(ontable(x)) \wedge \neg \text{GOAL}(holding(y)) \wedge \neg \text{GOAL}(clear(y))$$
$$\wedge\, \forall [z{:}\text{GOAL}(on(x,z))]\, z = y \wedge \forall [z{:}\text{GOAL}(on(z,y))]\, z = x$$
$$\wedge\, goodtowerbelow(y)$$

$$badtower(x) \triangleq clear(x) \wedge \neg goodtower(x)$$

Řídící pravidlo:

goodtower zůstává goodtower

$$\Box\big(\forall [x{:}clear(x)]\, goodtower(x) \Rightarrow \bigcirc(clear(x) \vee \exists [y{:}on(y,x)]\, goodtower(y))$$
$$\wedge\, badtower(x) \Rightarrow \bigcirc(\neg \exists [y{:}on(y,x)]\,)$$
$$\wedge\, (ontable(x) \wedge \exists [y{:}\text{GOAL}(on(x,y))]\, \neg goodtower(y))$$
$$\Rightarrow \bigcirc(\neg holding(x))\big)$$

nedávej nic na badtower

neber kostku ze stolu, pokud ji nemůžeš dát na goodtower

Progrese

- Abychom mohli použít řídící pravidla při plánování, potřebujeme vyjádřit **pokrok řídící formule ze stavu s_i do stavu s_{i+1}.**
  - hledáme formuli progr(ϕ, s_i), která je pravdivá ve stavu s_{i+1}, pokud je ϕ pravdivá ve stavu s_i
- ϕ neobsahuje modální operátory
  - progr(ϕ, s_i) = true pokud $s_i \models \phi$
    = false pokud neplatí $s_i \models \phi$
- ϕ s logickými spojkami
  - progr($\phi_1 \wedge \phi_2$, s_i) = progr(ϕ_1, s_i) $\wedge$ progr(ϕ_2, s_i)
  - progr($\neg\phi$, s_i) = $\neg$progr(ϕ, s_i)
- ϕ s kvantifikátory (nemáme funkční symboly, jen k konstant c_j)
  - progr($\forall x\ \phi$, s_i) = progr($\phi\{x/c_1\}$, s_i) $\wedge$ ... $\wedge$ progr($\phi\{x/c_k\}$, s_i)
  - progr($\exists\ x\ \phi$, s_i) = progr($\phi\{x/c_1\}$, s_i) $\vee$ ... $\vee$ progr($\phi\{x/c_k\}$, s_i)
- ϕ s modálními operátory
  - progr($\phi_1 \cup \phi_2$, s_i) = (($\phi_1 \cup \phi_2$) $\wedge$ progr (ϕ_1, s_i)) $\vee$ progr (ϕ_2, s_i)
  - progr($\Box\ \phi$, s_i) = ($\Box\ \phi$) $\wedge$ progr(ϕ, s_i)
  - progr($\Diamond\ \phi$, s_i) = ($\Diamond\ \phi$) $\vee$ progr(ϕ, s_i)
  - progr($\bigcirc\ \phi$, s_i) = ϕ

Technické poznámky:

- progress(ϕ, s_i) získáme z progr(ϕ, s_i) vyčištěním (true $\wedge$ d $\rightarrow$ d, $\neg$true $\rightarrow$ false, ...)
- můžeme rozšířit na posloupnost stavů $\langle s_0, \ldots, s_n \rangle$
  progress(ϕ, $\langle s_0, \ldots, s_n \rangle$) = ϕ pokud n = 0
  = progress(progress(ϕ, $\langle s_0, \ldots, s_{n-1} \rangle$), s_n) jinak

Progrese

vlastnosti

- $(S,s_i,g) \models \phi$ právě tehdy když $(S,s_{i+1},g) \models$ progress(ϕ, s_i).
  - tj. progress se chová tak, jak jsme chtěli
- $(S,s_0,g) \models \phi$ potom pro každý prefix S' = $\langle s_0, \ldots, s_i \rangle$ od S platí progress(ϕ,S') $\neq$ false.
  - pokud je řídící pravidlo splněno, tak progres nehlásí chybu
- Je-li plán π aplikovatelný na s_0 a progress(ϕ, S_π) = false, potom neexistuje prodloužení S' od S_π tž. (S',s_0,g) $\models \phi$.
  - pokud progress hlásí chybu, nelze splnit řídící pravidlo

V plánovacím algoritmu budeme postupně přes progress upravovat řídící formuli pro další stavy a pokud bude „hlásit neúspěch" víme, že daným směrem neexistuje plán, který by splňoval řídící pravidlo.

Řízené plánování

- Dopředné prohledávání ve stavovém prostoru můžeme upravit na využití řídících pravidel.
  - Pokud částečný plán S_π nesplňuje řídící podmínku progress(ϕ, S_π), nemusíme tento plán dále rozšiřovat.